

Oponentský posudek bakalářské práce

Název práce: Epos I La Galigo a jeho role v životě Bugisanů

Autorka: Gabriela Růžičková

Počet stran: 62

Vedoucí práce: PhDr. Tomáš Petrů, PhD.

Rok odevzdání: 2014

Předkládaná bakalářská práce je, dle úvodních slov autorky, věnována popisu etnika Bugisanů, způsobu jejich života a především přiblížení eposu I La Galigo. Jak se Gabriele tento záměr vydařil, přiblížím v následujících řádcích.

V Úvodu autorka představuje vlastní práci, její záměry, vnitřní strukturu i některé formální náležitosti práce týkající se zápisu cizích slov. Dále odkazuje na vlastní rozhovor s antropologem Ianem Caldwellem, který jí doporučil vybranou literaturu k tématu. Bohužel se nikde v práci nedozvíme, proč právě doporučení tohoto pána bylo pro autorku natolik důležité a kdo vlastně Ian Caldwell je. V poznámkovém aparátu dále v textu pod č. 15 nalezneme informaci, že Caldwell prováděl na Sulawesi terénní výzkum, avšak bez odkazu na konkrétní výstup z něj a bez osobních biografických dat. Caldwell však není jediný, jehož práce je uvedena jako informační zdroj a nic bližšího se o něm ani jeho práci nedozvíme. O tom, že by autorka zvládla tyto biografické informace doplnit, svědčí pozn. pod čarou č. 24, ve které jsou příkladně popsána biografická data autora B.F. Matthese. Obdobně jsou na tom další autoři, jejichž díla ve své práci autorka použila avšak nic bližšího o nich neuvedla, např. D. Rahman, McGlynn a Damon, Mattulada, Kern, Koolhof, Macknight, Pelras, Abidin, Fachrudin, Said a Salim. Je však velmi znepokojující, že z výše uvedených autorů na díla McGlynn a Damona a Matthese není v práci nikde odkazováno. Lze tedy důvodně předpokládat, že autorka tuto literaturu v práci sice uvedla, ale vůbec z ní nečerpala. Zarážející je také skutečnost, že na autora Macknighta je v práci odkazováno jen jednou, a to na s. 28 (Macknight, 1988: 1) avšak v soupisu literatury žádnou takovou práci nenalezneme, vyjma Abidin a Macknight vydanou v r. 1974. Opět se nabízí otázka, zda autorka z nějakého z těchto děl skutečně čerpala.

Vlastní práce je členěna do tří hlavních částí - 1. Bugiská společnost, 2. Epický cyklus I la Galigo a 3. Role eposu v životě Bugisanů. Tyto části jsou dále děleny na jednotlivé kapitoly.

V první části, nazvané Bugiská společnost, je vypsána základní charakteristika etnika, přičemž slovo základní zde nabývá významu strohý. Důkazem budiž informace o prvních Evropanech na Sulawesi, tedy Portugalcích, následovaná informací o přítomnosti Nizozemců, Dánů, Angličanů a Francouzů. Důvody proč právě tyto evropské mocnosti se však z práce nedozvíme. Kapitola 1.1 Bugisané, popisuje historii a současnost tohoto etnika. Tato část by také mohla být obsáhlejší, rozsah 25 řádek se jeví v kontextu práce jako zbytečně zkratkovitý. Např. podrobnější zmínky o pravlasti Bugisanů, jejich plavbách a raných náboženských představách, by vhodně doplňovaly informace z kapitoly 2.1 Od ústní tradice po písemný záznam. V kapitole 1.2 Víra, status, siri, již začíná být zřetelný osobní vklad autorky a text se stává jistějším jak po obsahové, tak po formální stránce. Objevují se zde další formulačně-obsahové nedostatky, např. není vysvětleno, co autorka myslela větou, že bugiská společnost je velmi komplexní, v textu se bez vysvětlení objevují pojmy např. hypergamie, bilaterální příbuzenský systém aj. Kapitola 1.3 Genderová klasifikace a bissu, přináší velmi zajímavé informace o genderu a jeho skupinách, kterých je pět, a na s. 14 - 16 se velmi podrobně a procítěně dozvídáme o zajímavém genderovém fenoménu zvaném bissu, úzce spojeném s eposem I La Galigo.

Druhá část práce s názvem Epický cyklus I La Galigo, je obsahově zaměřena na přiblížení samotného eposu I La Galigo, a je členěna do dvou kapitol a osmi podkapitol. Nejprve se dozvídáme o formálních náležitostech díla (forma, jazyk, zápisy díla) a opět je uvedena informace, že se jedná o jednu z nejdelších

básnických epik (několik málo informací se dozvídám z pozn. pod čarou č. 12, 13, 24 a 25, avšak tyto musím v textu sám hledat a informační validita těchto poznámek je vzhledem k povaze textu nedostatečná).

První kapitola 2.1 Od ústní tradice po písemný záznam, se věnuje počátkům díla v oblasti JV Asie a podrobně také prvním kontaktům díla s evropským prostředím, jeho prvním zápisům a studiím. Obsahově zde chybí informace o interakci eposu s jinými sociokulturními prvky oblasti, např. s jinými náboženskými systémy nebo politickými systémy, které se částečně objevují v kapitole 1.2 Víra, status, siri. V pozn. pod čarou č. 19 chybí údaj o zdroji citovaného/překládaného úryvku, stejně tak jako signatura 12 svazků I La Galigo uložených v Leidenské knihovně, aj.

Druhá kapitola s názvem 2.2 Příběh I La Galigo a jeho hrdinové, je ukázkou autorčiných schopností napsat čtivý, logicky navazující a informacemi nabitý text a to ve všech osmi podkapitolách. Občasné formulační eskapády a nedostatečný poznámkový aparát jsou však přítomny i zde, jakkoli v daleko menší míře než v ostatních částech práce (to platí především pro formulační nedostatečnosti, poznámkový aparát chybí citelněji). Autorka v této části práce předvedla schopnost pracovat se zdrojovou literaturou a získané poznatky bez obtíží zasadila do větších myšlenkových celků. Především informace ze s. 32 o možném záměru bohů při osídlování Země v tom smyslu, že obyvatelé Země mají být chudí, ze s. 33 o sestoupení bohů na Zemi a počátku jejího osídlení, ze s. 35 o bohyni rýže (což je univerzální aspekt víry ve většině jihovýchodoasijských zemí) nebo ze s. 39 – 41 o špatných úmyslech některých bohů sestoupivších na Zemi, jsou předkládané s citem pro podstatu těchto příběhů a zasluhují uznání.

Třetí kapitola s názvem 3. Role eposu v životě Bugisanů, navazuje po obsahově-interpretací stránce na předešlou kapitolu. Text je opět čtivý, logicky sestavený a po obsahové stránce mu nelze téměř nic vytknout. Jedním z důvodů může být, a jedná se o můj subjektivní pocit, že zde autorka ve velké míře vycházela z vlastních poznatků získaných během pobytů mezi Bugisany, jinými slovy, že se mohla opřít o své autentické zážitky z terénu. Nebyť občasných formulačních potíží a opět ne zcela dostatečnému poznámkovému aparátu, nebylo by textu téměř co vytknout.

V Závěru práce se dozvídáme, že se autorka snažila představit bugiské etnikum, víru, hodnoty, sociální stratifikaci a způsob života. Po přečtení práce můžeme konstatovat, které z těchto záměrů byly naplněny a které nikoli. Bugisané byli představeni jen částečně, např. jsme se nedozvěděli nic o jejich geografické distribuci, sociálnímu postavení v současné Indonésii aj. Víra Bugisanů byla představena především v návaznosti na epos I La Galigo, současná korelace s islámem jako s většinovým náboženstvím v práci chybí. Hodnoty Bugisanů byly popsány dostatečně, stejně tak jako sociální stratifikace. O jejich způsobu života jsme se však příliš nedozvěděli, přestože autorka má ze svých opakovaných pobytů na Sulawesi dostatek vlastních autentických zkušeností. V Závěru se také dočteme, že: „Epos je především zdrojem informací pro účely ryze praktické, jakýsi návod pro život...“ Ale bohužel se nedozvíme, zda toto platí v bugiské společnosti bez rozdílu nebo zda existují geografické či sociální rozdíly v jeho přijímání. Obsahově lze také odkázat na poslední větu z Úvodu (s. 7), ve které autorka říká, že cílem práce je seznámit čtenáře s bugiskou kulturou a s eposem I La Galigo.

Celou práci jako Ariadnina nit prostupuje formulační a lingvistická nejistota, stejně tak jako nedostatečné vedení poznámkového aparátu, tedy formálních náležitostí práce. S prvním problémem se setkáme již na samém počátku práce v Abstraktu, kde autorka říká: „...práce představuje jedno z nejdelších a nejzajímavějších literárních děl...“. Informaci, že se jedná o jeden z nejdelších eposů na světě, se znovu dozvídáme na s. 18, avšak ani tam není vysvětleno, odkud autorka čerpá tuto informaci, případně jakým způsobem k tomu závěru došla. Podobně je to s velmi subjektivním konstatováním, že se jedná o jedno z nejzajímavějších literárních děl na světě – takto neuchopitelná informace by se podle mého názoru neměla v bakalářské práci vůbec objevit a pokud ano, je nutné ji vysvětlit. O několik řádek dále se dozvídáme, že literární epos I La Galigo existuje ve více variantách dle geografického místa, avšak tato pro práci velmi zásadní informace, není bohužel dále vysvětlena. V kapitole 2.1. Od ústní tradice po písemný záznam, se na s. 20 - 21 dozvídáme o pravděpodobném původu díla a na s. 22 – 26 o počátcích jeho písemného zápisu, slibované informace o jiných geografických variantách však v práci nenalezneme. Vlastně se vůbec nedozvíme, z jaké geografické oblasti pocházejí zápisy eposu odkazované v práci, a tím pádem se informace o geografické rozmanitosti stává nezodpovězenou.

Bohužel těchto odborně-formálních nedůsledností a nepřesností je v textu, s přihlédnutím k faktu, že se jedná o bakalářskou práci, opravdu mnoho. Např. se vůbec nedozvíme základní informaci o počtu příslušníků bugiského etnika, stejně jako některé další stěžejní informace, např. jak se snaží Bugisané uchránit svoji kulturu před vlivy globalizovaného světa, zda tyto tlaky pocítují, apod.

Velkým příslibem do budoucna, jakkoli v této práci zatím využitým jen částečně, jsou autorčiny schopnosti vytvořit čtivý a obsahově nabitý text vycházející z komparace primární literatury.

Mám-li zhodnotit předkládanou bakalářskou práci, mezi její neoddiskutovatelné klady patří především snaha přiblížit českému publiku bugiský epos I La Galigo, což se dosud v česky psané literatuře nestalo, schopnost soustředěné práce s primární literaturou a autentická svědectví autorky o bugiské společnosti, vycházející z jejích opakovaných pobytů mezi tímto etnikem (jakkoli by se mohly v práci objevovat častěji). Ze záporů práce se těmi dvěma nejzásadnějšími jeví velké množství odborně-formálních nedostatků (především nedostatečný a nedůsledně vedený poznámkový aparát, nevyužité možnosti zasadit jednotlivosti do větších celků aj.), které nejen že působí rušivě při čtení textu, ale výslednou práci zbytečně degradují.

S přihlédnutím k výše řečenému hodnotím práci jako **velmi dobrou a doporučuji ji k obhajobě** s výše zmíněnými výhradami.

Mgr. Ondřej Pokorný, PhD.

V Praze, dne 5.2.2015